

процесів у старшому дошкільному віці створює необхідні психологічні передумови для успішного навчання у школі, соціальної адаптації та подальшого інтелектуального розвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Запорожець О. В. Психологія дошкільника. Київ : Освіта, 2016. 304 с.
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2018. 408 с.
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ : Школа, 2016. 320 с.
4. Шикиринська О., Петришина Т. Особливості науково-методичного забезпечення у закладах дошкільної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. 2023.* Вінниця : ТОВ «Друк плюс». Випуск 69. С. 100-107.

МУЛЬТИСЕНСОРНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шикиринська Олександра, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Коваль Сніжана, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Сучасний дошкільний вік характеризується інтенсивним розвитком усіх психічних процесів, що створює унікальні можливості для формування пізнавальної сфери особистості. Діти 5-6 років перебувають на етапі, коли їхній мозок найбільш сприйнятливий до засвоєння нової інформації через різноманітні сенсорні канали. Мультисенсорний підхід передбачає одночасне залучення

декількох органів чуття під час навчального процесу, що значно підвищує ефективність засвоєння матеріалу [4, с. 103]. Дитина бачить, чує, торкається та маніпулює об'єктами одночасно, у її мозку формуються множинні нейронні зв'язки, які забезпечують міцне запам'ятовування та глибоке розуміння понять [2, с. 411].

Пізнавальна активність дошкільників виявляється через їхнє прагнення досліджувати навколишній світ, ставити запитання та самостійно шукати відповіді на них. Саме в цьому віці діти переходять від пасивного сприйняття інформації до активного конструювання знань. Мультисенсорне навчання створює оптимальні умови для розвитку активності, оскільки воно відповідає природним особливостям дитячого пізнання. Дошкільнята природно прагнуть використовувати всі свої відчуття для дослідження предметів та явищ. Педагог організовує діяльність, що включає зорові, слухові, тактильні, нюхові та смакові стимули, він створює багате розвивальне середовище, яке стимулює дитячу допитливість [3, с. 470].

Практична реалізація мультисенсорного підходу в роботі зі дошкільниками враховує специфіку їхньої пізнавальної діяльності. Експериментування з різноманітними матеріалами дозволяє дітям встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та формувати первинні наукові уявлення. Під час знайомства з властивостями води діти можуть спостерігати за нею, чути звук течії, відчувати температуру та вологість, бачити, як розчиняються різні речовини. Комплексний сенсорний досвід закладає основи для формування цілісної картини світу. Інтеграція сенсорних вражень сприяє розвитку аналітичного мислення, оскільки діти вчаться виділяти окремі ознаки предметів і синтезувати їх у єдине ціле [4, с.190].

Розвиток пізнавальних процесів через мультисенсорну стимуляцію має особливе значення для формування готовності до шкільного навчання. Сприйняття, увага, пам'ять та мислення розвиваються найефективніше тоді, коли дитина обробляє інформацію через різні сенсорні модальності. Діти, які регулярно беруть участь у мультисенсорних активностях, демонструють вищий

рівень концентрації уваги та здатності до тривалої цілеспрямованої діяльності. Вони краще запам'ятовують інформацію, оскільки та закодована у їхній пам'яті через множинні асоціативні зв'язки. Дошкільники виявляють більшу гнучкість мислення та творчий підхід до вирішення проблемних ситуацій.

Створення розвивального середовища з використанням мультисенсорного підходу передбачає наявність різноманітних дидактичних матеріалів, що активізують роботу різних аналізаторів. Природні матеріали, конструктори, музичні інструменти, предмети різної текстури та ваги можуть використовуватися у повсякденній роботі з дошкільниками. Створення сенсорних зон у груповому приміщенні забезпечує дітям можливість самостійно обирати діяльність з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей та інтересів.

Педагог виступає як фасилітатор, який створює умови для експериментування та підтримує дитячі ініціативи. Проблемно-пошукові методи набувають особливої актуальності, адже дітям пропонуються завдання, що вимагають дослідження, порівняння, класифікації об'єктів з використанням різних сенсорних стратегій. Ефективність мультисенсорного підходу підтверджується результатами педагогічних спостережень, які демонструють якісні зміни у пізнавальній активності дошкільників. Діти стають більш самостійними у дослідницькій діяльності, проявляють ініціативу у постановці запитань та пошуку відповідей [3, с. 465].

Збільшується тривалість їхньої зацікавленості пізнавальними завданнями, розширюється словниковий запас, покращуються комунікативні навички. Мультисенсорне навчання сприяє також розвитку емоційної сфери, оскільки дітям подобається різноманітна та захоплююча діяльність. Позитивні емоції, які вони переживують під час сенсорного дослідження, формують стійку мотивацію до пізнання та закладають основи для успішного навчання впродовж усього життя.

Інтеграція мультисенсорного підходу у повсякденну практику дошкільних закладів потребує відповідної підготовки педагогічних кадрів. Вихователі мають

володіти знаннями про особливості роботи різних сенсорних систем дитини та вміти підбирати адекватні методи стимуляції. Програми підвищення кваліфікації включають вивчення нейрофізіологічних основ сенсорного розвитку, опанування техніки створення багатоканальних навчальних ситуацій, розробку власних дидактичних матеріалів. Педагоги вчаться спостерігати за індивідуальними сенсорними перевагами дітей та адаптувати завдання відповідно до домінантних каналів сприйняття кожної дитини.

Батьківська участь у реалізації мультисенсорного підходу значно посилює його розвивальний ефект. Сім'я може продовжувати сенсорні активності вдома, створюючи єдиний освітній простір для дитини. Спільне приготування їжі дає змогу досліджувати текстури, запахи, смаки продуктів, прогулянки на природі стають можливістю для збору матеріалів різного походження, домашні експерименти з водою, піском, світлом розвивають спостережливість. Батьки отримують від педагогів рекомендації щодо організації сенсорно насиченого середовища вдома та способів включення освітніх елементів у буденні ситуації. Співпраця між закладом дошкільної освіти та сім'єю забезпечує цілісний і послідовний розвиток пізнавальної активності дитини.

Використання мультисенсорного підходу у роботі зі старшими дошкільниками є ефективним засобом розвитку їхньої пізнавальної активності. Він відповідає віковим особливостям дітей, забезпечує природність та цікавість навчального процесу, створює міцну базу для формування ключових компетентностей. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою конкретних методик мультисенсорного навчання для різних освітніх ліній дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Шикиринська О., Петришина Т. Особливості науково-методичного забезпечення у закладах дошкільної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. 2023. Вінниця : ТОВ «Друк плюс». Випуск 69. С. 100-107.

2. Shams L., Seitz A. R. Benefits of multisensory learning. *Trends in Cognitive Sciences*. 2008. С. 411-417.

3. Lewkowicz D. J., Ghazanfar A. A. The emergence of multisensory systems through perceptual narrowing. *Trends in Cognitive Sciences*. 2009. С. 465-478.

4. Bahrick L. E., Lickliter R. Intersensory redundancy guides attentional selectivity and perceptual learning in infancy. *Developmental Psychology*. 2000. С. 190-201.

**РОЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
У РОЗВИТКУ НАВИЧОК СПІЛКУВАННЯ НОРМОТИПОВИХ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Олександра Шикиринська, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Кошляк Альона, вихователька КЗДО «Веселка»

Лука-Мелешківської сільської ради,

здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Сучасна українська освіта трансформується, впроваджуючи інклюзивний підхід, який передбачає забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей незалежно від їхніх індивідуальних потреб та особливостей. Інклюзивна освіта, де відбувається безпосередня взаємодія між дітьми з різними можливостями, розглядається не лише як механізм підтримки дітей з особливими освітніми потребами (ООП), а й як потужний ресурс розвитку навичок спілкування нормотипових дітей, формування в них соціальних, моральних і громадянських якостей.